

Escadrila Albă

580

a Nadia-barakk keletre néző falán nagyméretű ikon derengett, a kép a megfeszített Krisztust ábrázolta, teljesen meztelenül, sem a kötelező gyolcs *colobium*, sem a hófehér *subucula* nem rejtette el a Megváltó szelíd ágyékát, a fejét viszont barna bőr, fülhallgatós pilótasapka védte a dögevő madaraktól, a kereszt körül senki sem állt, sem a tanítványok, sem Mária, sem a kegyes asszonyok a balzsamozásra előkészített kenőcseikkel, a kereszt alatt sok-sok fehér koponya világított, kicsik, nagyok, közepesek, nem lehetett megszámolni őket, virágba borult ördögszekér bokrok, iringók és katángok emelkedtek ki közülük, a felhőfoltos kék égen fehér színű repülők hasították az eget, pilótalányok integettek a szenvedő Pilótajézusnak, a gépek törzsére Nadia a lányok nevét is felfestette, Marina Ştirbey, Virginia Duţescu, Irina Burnaia, Victoria Pokol, Maria Adam, a Megváltó pedig mintha kifejezetten őket kémlelte volna, és nem a hallgatásba burkolózott Atyaistent, aki nem tudta megválaszolni neki, mármint a saját fiának élete utolsó kérdését, nevezetesen hogy miért hagyta el őt, és miért engedte, hogy ártatlanul kivégezzék a koponyák és az ördögszekerek fennsíkján

581

itt fogunk aludni az ikon alatt, adta ki az utasítást Nadia, amíg vissza nem tér Júlia, visszatér?, kérdezte Péter testvér mohón, ha magától nem, mi fogjuk visszahozni, válaszolta ellentmondást nem tűrő határozottsággal Nadia, ki ez a te Jézusod?, kérdezte Lídia nővér, én festettem, tetszik?, mondta Nadia, szépen festesz, mondta Lídia, Jézus miért meztelen?, kérdezte Máriamagdolna, mert így feszítették meg, anyaszült meztelenül, jött a válasz, meztelenül?, kételkedett Máriamagdolna, igen, letéptek róla minden ruhadarabot, mielőtt megkínózták és megölték, mondta Nadia, sohasem láttam Jézust meztelenül, mondta Lídia nővér

582

Nadia gyertyát gyújtott, az ikon elé tette a földre, amikor felállok, ti is álljatok fel, amikor meg keresztet vetek, vessetek ti is keresztet, mondta, ima közben az ikont nézzük, de nemcsak a szemünkkel, hanem minden porcikánkkal, és ha teljes szívünkben imádkozunk, Krisztus ránk mosolyog a keresztről, és megbocsát mindenkinek, aki magára hagyta, mindenkinek?, kérdezte Ferenc testvér, kivétel nélkül mindenkinek, válaszolta Nadia, és belefogott az imába

583

az ima végtelenül hosszúnak tűnt, Nadia néha kiszólt nekünk a kötött szövegből, ez volt az első konták, mondta, most pedig a ráfelelő ikosz jön, *alilua, alilua*, keresztvetés háromszor, majd leborulás, Nadia imája az istenszülő Szűzmáriát szóló, aki hiányzott az egész falat betöltő ikonról, az óarany fakeresztben függő Jézus közvetíti Szűzmáriának a rajongó szavakat biztosan, a gyertya lángja ide-oda ugrált a szavak előtt, amikor egyszerre mondtunk áment, majdnem kialudt, de nem, mégsem, újult erővel tört fel a vérvörös mécsesből, Krisztus végigtáncolta az imát a gyertyafényben, hol fölfelé ugrott egy nagyot, hol oldalra, csak amikor Nadia leoltotta a gyertyát az utolsó ámen után, nyugodott meg végre valahára

584

mi egyre türelmetlenebbül vártuk a hosszú ima végét, már sem az ámeneket, sem az *aliluiát* nem mondtuk, és keresztet sem vetettünk, Nadia biztosan megfedkezett rólunk, forró hullámokban törtek fel belőle a szent szerelem szavai, ebben a lágerben mindenki szerelmes és mindenki hosszan imádkozik, gondolta Lídia nővér, még Marin pungás és Livezeanu szekusórnagy is, ők is szerelmesek és ők is imádkoznak, ráadásul ugyanahhoz a szenvedő istenfiúhoz és az anyjához, aki titokban, szalmába bújva szülte meg törvénytelen gyermekét, Péter és Ferenc testvér nem bírták tovább, elaludtak szépen a szalmán, a lányok Nadia holmijai között turkáltak, maguk elé emelték a ruhadarabokat, a csipke szegélyű fehérneműket, kalapokat próbáltak fel, királyi kitüntetések tűztek egymás mellére, Pál testvér fölrakott az asztalra mindent, ami ehető, láttátok, mondta Nadia az ima befejeztével, milyen kedvesen mosolygott le ránk Jézus?, de mi nem láttunk semmit

585

ezt az egy imát tudom, mondta Nadia, mint aki nagyon messziről tér vissza közénk, akathisztosz, így hívják, ő írta, ez a férfi, aki a kereszten függ, nézzétek meg jól, pilóta volt ő is, mint én, tanított is engem Bukarestben, egyszer leszállás közben leállt a repülőgépe motorja, a gép meg lezuhant, szikrázva csúszott a kifutópálya betonján, amikor meg végre leállt, ő csak kilépett a roncsok közül, mint egy madár, Băneasán történt, mindenre emlékszem, rohantunk a repülője után, hogy kihúzzuk a roncsból, de mire odaértünk, ő már az egyenruháját tisztogatta, repülsz még, Alexandru?, kérdeztem tőle, ezután már csak repülni fogok, Nadia, leszállás nélkül, mondta a férfi, az enyedi börtönben ölték meg a kommunisták, pedig angyal volt már, mire letartóztatták, semmi hús meg vér, csak csont és Lélek, és mégis meg bírták ölni, mondta Nadia, ki érti ezt?

586

a lányok megtalálták Nadia fényképeit, kirakták őket szépen sorba a földre, és az ébredező Ferenc testvérnek magyarázták, mit ábrázolnak, Ferenc testvér, mióta fölrobbant a kezében a karbid, hiába meresztette a szemét, csak fekete-szürke és vörös foltokat látott, arcát fénylő fekete varratok szabdalják, alig ismertük fel,

szemgolyóján élénk piros pöttyök virítottak, ide-oda ugrált a két kicsi, lakatlan bolygó, mintha a körülötte felbukkanó képeket üldözné, hogy jelenjenek meg végre benne is

587

milyen szép vagy, Nadia, mondták a lányok, kibe voltál úgy igazán szerelmes?, kérdezte Lídia, a férjembe, Saša Russóba, de belőle nagy nehezen kiserettem, miután elhagyott, Alexandruba, ebbe a drága Sandu Tudorba szerettem volna szerelmes lenni, mutatott az ikonra, de ő kolostorba vonult, előled, Nadia?, kérdezte Lídia, biztosan nem, kolostorba önmaga elől vonul az ember, és utána?, az én szent Sandum után Antoine jött, egyenesen az égből, jött és ment, mintha csak álmodtam volna, de mégsem tudtam elszakadni igazán tőle, azt hiszem, még most sem, Antoine de Saint-Exupérybe bolondultam bele, így hívták ezt a francia gyönyörűséget, itt van, mutatott rá egy fényképre, mellettem áll, a bukaresti Királyi Repülőklubban pezsgőzünk éppen, Antoine, Antoine, ismételték a lányok, és Nadia ruháiban bókoltak egymásnak, milyen szép név, legalább olyan szép, mint a tied, Nadia, mesélj nekünk Antoine-ról

588

titokzatos férfi volt, nagyon félnék és hallgatag, a klubban minden nővel kezet fogott, és ez nagyon imponált nekünk, sokat hallgatott az asztalnál, és alig emelte fel a fejét, mintha valakivel állandóan beszélgetne magában, a vacsora után odalépett hozzám, engedélyt kért, hogy bemutatkozzon, kezet nyújtott, én is bemutatkoztam neki, a leánykori nevemet mondtam, Mademoiselle de Brjzovszkaja, pedig akkor még nem is váltam el hivatalosan Russótól, mademoiselle?, kérdezte Antoine, igen, válaszoltam, azaz majdnem, hamarosan mademoiselle megint, most még madamme, de csak papíron, és Antoine a szemembe nézett, és nem akarta elengedni a kezemet, igen, igen, én vagyok az a Madame de M., akiről a naplójában írt, rólam írt és a szerelemről, azt írja, a szerelem nem az embernek való, biztosan elhibázta az Örökkévaló, amikor az embert megajándékozta a szerelemmel

589

ez az utolsó kép, a felszállás előtt, én fényképeztem, már forogtak a Lockheed F-5B propellerjei, mielőtt elindult volna, még elővette a zsebéből a jegyzetfüzetét, kitépett belőle egy lapot, írt rá valamit és ledobta nekem, megvárta, amíg felveszem és elolvasom, amikor fölnéztem rá, máris intett, a motor felbőgött, a repülő rohanni kezdett a kifutópályán, én meg szaladtam utána, mintha az eszemet vesztettem volna, a repülő felszállt, nyugat felé fordult, és eltűnt a felhők között, én pedig ott álltam, és nem tudtam elmozdulni, csak sírtam és sírtam, vajon mit csináltam rosszul?, kérdeztem magamtól, végül Mariana főhadnagy jött értem, ő volt a parancsnokom, elolvasta Antoine üzenetét, „a mi fajtánk, Nadia édes, csak olyan nővel csókolózik, akibe szerelmes”, ennyi állt a füzetlapon, őrizd meg, mondta Mariana, és ne mutasd meg senkinek, majd átölelt és visszavezetett a hivatalos búcsúztatásra kivezényelt bajtársaimhoz, ott voltak mind a pilótalányok, Marina, Virginia, Irina, Victoria, Maria, és mindannyian

engem sirattak, de én nem a sírást, hanem a repülés boldogságát festettem az arcukra az ikonon, ki tudja, melyik lágerben vannak, ha élnek még egyáltalán

590

én akkor már az Escadrila Albă repülőszázad egyik repülőjét vezettem, egy lengyel RWD 13-ast, itt van, ez én vagyok, kicsikék, megismertek?, *Doamne sfinte!*, mi ez a mosoly az arcomon!?, hagyjuk, hagyjuk, arra készültünk, hogy sebesülteket szállítsunk a frontról a hátsószálgba, ha kitör a háború, a háború persze kitört, naponta többször is felszálltunk, ott repülök én, nézzétek, a kereszt felett éppen, mögöttem a repülőszázad kutyája ül, Moț, így hívták, ha ismeretlen jelzésű vadászgépet pillantott meg, ugatni kezdett, nagyon jól képzett, kedves kutya volt, felváltva repült a lányokkal és a fiúkkal, még bevetéseken is részt vett a fronton, végül Adrian Carppal zuhant le a mi Moț kutyánk, valahol Szentpétervár közelében lőtték le a gépet, soha nem találtuk meg őket

591

egy egész éven át festettem ezt az ikont, nem is emlékszem, hányszor vakartam le a falról a Pilótajézus testét, valahogy mindig hazugra sikerült mindene, de leginkább a szenvedése, míg egyszer fölrémlett bennem, hogy Odessza mellett, egy páncéltörő árkában láttam először megcsonkított és kivégzett katonákat, az egyiknek kettéhasították a fejét, hófehér agya a koponyája mellett derengett a sötétben, olyan elevenen élt bennem a kép, mintha tegnap láttam volna, akkor éreztem, hogy megtaláltam a megoldást, ők a megoldás, ezek a szerencsétlen ukrán katonák, meztelenek voltak mind, volt, akinek a lábkörmői, az ujjai vagy a mellbimbói hiányoztak, katonalányok is voltak közöttük, még szinte gyermekek, hogy világított a fehér testük!, *Doamne!, Doamne!*, ennyi Jézust egy helyen sohasem láttam még

592

a háború után engem a bukaresti lakásomon tartóztattak le, a Lascăr Catargiu téren laktam, tudtam, hogy én következem, Alexandrut már elvitték, Romanescu tábornokot és George Polizut a nyílt utcán fogták le, ők ketten tárgyaltak angol diplomatákkal a lakásomon, háború, titkos tárgyalások a szövetséges hatalmakkal, és a remény, a remény, a remény, hogy jól ki lehet jönni ebből az őrületből, ó igen, legelőször mindig a reménnyel kell leszámolni, kicsikék, boldogok, akik kiűzték a szívéből a reményt, mi jártunk végül is a legjobban, akik itt vagyunk ebben a lágerben, mások meg börtönben vannak, mint az apátok, ők is jól jártak, a lágerben is és a börtönben is azok lehetünk, akik vagyunk, kicsikék, legfeljebb karcerbe zárnak vagy megölnék, mint Alexandrut, ő is jól járt Enyeden, egyenesen a szentek közösségébe emelkedett a véredek közül, fel, fel, a hetedik égbe

593

mielőtt idehoztak volna Lățești-re, én is ültem hét évet, Romanescu tábornokot és Polizut azonnal kivégezték, hazaárulással vádolták őket a hazaárulók, ki más, én Csíkszeredában voltam börtönben, képzeljétek, még magyarul is tudok, csak egy mondatot, igaz, de a legfontosabbat, azt tanították meg nekem a lányok,

hogy ember küzdj és bízva bízzál!, ennyi, de ez elég volt, sokat segített rajtam, valaki elkiáltotta a cellában, ember küzdj és bízva bízzál!, mire mindenkiből kitört a röhögés, a cella kövén fetrengtünk, és nem bírtunk leállni, bejöttek ránk az őnök, gumibotokkal vertek, egyszerre tört rátok a havi vérzés, az úristeneteket!, de mi tovább kacagtunk, nyerítettünk és visítotunk, ott a börtönben tanultam meg teljes szívemből és teljes lelkemből nevetni, bizony, ott számoltam le egyszer és mindenkorra a reménnyel

594

vége az esti mesének, gyerekecskék, lefekvés, egy-kettő, jó, jó, de előtte ígérd meg nekünk, Nadia, hogy igent mondasz ennek a Guy Bossynak, mit számít az, hogy tíz évvel fiatalabb, mint te, már hányszor megkérte a kezedet, és kidíszítette a barakkját a kézfogóra, rajong érted, Nadia, ne kosarazd ki szegény fiút, meglehet, hogy rajong értem, de nem biztos, hogy szeret, mondta Nadia, inkább csak magának, mint a lányoknak, na elég legyen, ezt is megbeszéltük, még az is megtörténhet, hogy igent mondok neki, Lídia és Máriamagdolna nővérek Nadia mellé bújtak a deszkaágyon, a fiúk meg ahol értük a szalmán, Nadia eloltotta a gyertyát, csend lett, mintha mindenki azt figyelte volna, ki alszik el leghamarabb, Ferenc testvér szólalt meg elsőnek, ember küzdj és bízva bízzál, huhogta a szellemek hangján, erre kitört belőlünk a nevetés, kukorékolva kacagtunk és nyerítettünk, mint a csíkszeredai fegyencsereplányok, fetrengtünk a szalmán, Nadia is nevetett, mint egy gyermek

595

csend!, csend!, kiáltotta Nadia, valaki veri az ablakot, felkelt, meggyújtotta a gyertyát, és az ablakra tapadt archoz emelte, Marin vagyok, doamna Nadia, Marin a pungás, tudja, hallatszott kívülről, mit akarsz itt ilyen későn, Marin?, a fecioara üzenté, fecioara Marika, tudja, hogy segítségre van szüksége, doamna Júliát egyenesen a halottasházba rakták, hova?, *la morgă*, igen, valamit tenni kellene, ennyit üzent, gyere be Marin, invitálta Nadia a pungást, ülj az asztalhoz és egyél, mi addig összeszedjük magunkat és indulhatunk Fetești-re, a kölykök is jönnek, doamna Nadia?, kérdezte Marin pungás, mindenki, válaszolta Nadia, készüljetek